

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3442/2021. (X. 25.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.149/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Váczi Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Váczi Péter ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Pfv.VI.20.149/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint fogalhatók össze.
- [3] Az indítványozó termőföld árverésen az alperestől megvásárolta a perbeli ingatlant. Az indítványozó a nyilatkozata szerint elővásárlásra jogosult a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (2) bekezdés *b*), (1) bekezdés *e*) és a (4) bekezdés *a*) pontja alapján. A szerződés záradéka szerint az adásvételi szerződésre elfogadó jognyilatkozatot tett elővásárlásra jogosultak az indítványozót az elővásárlási ranghelyén nem előzték meg. Az ingatlan-nyilvántartásban széljegyzésre került a kérelem az indítványozó tulajdonjogának bejegyzése és a kérelem elintézésének függőben tartása iránt. Az alperes ezt követően tájékoztatta az indítványozót, hogy a Földforgalmi tv. 18. § (2) bekezdés *b*) pontján alapuló elővásárlási ranghely-nyilatkozata érvénytelen, azon a jogcímen elővásárlási jog szántó, kert, szőlő, gyümölcsös művelési ágban nyilvántartott föld eladása esetén gyakorolható. Az alperes ezért az adásvételi szerződést az általa sorsolással kiválasztott elővásárlási joggyakorlóval kötötte meg. Az új vevő tulajdonjogának bejegyzésére irányuló kérelem a tulajdoni lapon széljegyként szerepel.
- [4] Az indítványozó a keresetében az alperes bejegyzési engedélyének a pótlását és a földhivatal megkeresését kérte az ingatlan-nyilvántartásban a tulajdonváltozás javára történő átvezetése érdekében. Az elsőfokú bíróság a kijavított ítéletében pótolta az eladó alperes hozzájáruló nyilatkozatát az adásvételi szerződés tekintetében, a tulajdonjog indítványozó javára történő bejegyzéséhez; megkereste az illetékes földhivatalt az indítványozó tulajdonjogának adásvétel jogcímén a kérelem eredeti ranghelyén történő bejegyzése és az alperes tulajdonjogának törlése iránt. A másodfokú bíróság az elsőfokú döntést részben megváltoztatta: az ingatlanügyi hatóság megkeresésére irányuló kereseti kérelmet elutasította, mellőzte az alperes tűrésre kötelezését, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [5] A Kúria alkotmányjogi panasszal támadott Pfv.VI.20.149/2020/5. számú döntésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította. A Kúria szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1:5. § (2) bekezdése alapján a bíróság a jogszabály által megkívánt nyilatkozatot ítéletével abban az esetben pótolhatja, ha az érdeksérelem másképpen nem hárrítható el. Az indítványozó érdekséreleme a Ptk. 6:223. § alapján lett volna elhárítható, az elővásárlási jog jogosultjának jogsérelmét a szerződés relatív hatálytalanságának megállapítása és ennek a jogkövetkezményeinek a levonása orvosolja. Tekintettel arra, hogy az adásvételi szerződésbe a nyilatkozata alapján az elővásárlásra jogosult lépett be és ennek a szerződésnek a vele szembeni hatálytalanságának a megállapítását az indítványozó a Ptk. 6:223. §-a szerint nem kérte, hatályos szerződés a peres felek közt nincs. Ebből eredően az alperest a Ptk. 6:184. § alapján sem terhelte a szerződés alapján a kért jognyilatkozat megtételének a kötelezettsége.
- [6] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése megsértésére figyelemmel állította a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét.

- [7] Az indítványozó egységes szerkezetbe foglalt panasza szerint a Kúria döntése sérti a tisztességes eljárásához, ezen belül az indokolt bírói döntéshez való jogát azzal, hogy az indítványozó és a vele szemben elővásárlási jogot gyakorló személy jogi helyzetét felcseréli, és ennek nem adja indokát. Az indítvány állítása szerint a Kúria érvelése hibás, mert az elővásárlási jog megsértésének ügyében nem az indítványozónak, hanem a valódi elővásárlási jogával élő személynek kellett volna pert indítania. Az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való joggal összefüggésben hivatkozott az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE), az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) megsértésére is, idézve az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) több ítéletét.
- [8] Az indítványozó előadta továbbá, hogy a Kúria a döntésének meghozatala során túlerjeszkedett a hatáskörén, ugyanis nem csak a perbeli szerepeket cserélte fel, hanem a per tárgyát is rosszul állapította meg, az ugyanis csak a jognyilatkozat pótlására irányult. Az első- és másodfokú kérelmek nem irányultak a szerződés érvényességének vizsgálatára. Mindezzel a Kúria megsértette a tisztességes eljárásához való jogot. Az indítványozó kérte a sérelmezett bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését is.
- [9] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [10] 4.1. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be. Az eljárásban az indítványozó felperesként vett részt, az alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosult, az ügyben érintettnek minősül. A támadott döntés az ügy érdemében hozott, a Kúria rendes jogorvoslattal nem támadható felülvizsgálati határozata. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [11] 4.2. Az EJEE, az EUMSZ indítványban állított megsértése, és az ennek alátámasztására szolgáló több EJEB és EUB ítélet kapcsán az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban csupán bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata kérhető. A bírói döntések nemzetközi szerződésbe – az EJEE, az EUMSZ – ütközésének vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján nincs hatásköre {3252/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [12] 4.3. Az indítványnak az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban felsorolt követelményeit részben teljesíti.
- [13] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét részben olyan indítványi elemekkel (a Kúria túlerjeszkedett a hatáskörén, a per tárgyát tévesen állapította meg) összefüggésben állítja, amelyeket alkotmányjogilag releváns indokolással nem támaszt alá. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjának megfelelően az indítványnak meg kell jelölnie az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, azaz arra vonatkozóan kell részletes indokolást tartalmaznia, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény rendelkezéseivel. Az indítványozó lényegében bírói döntés egyes megállapításai megalapozatlanságát, a jogszabályok indítványozó álláspontjától eltérő értelmezését állítja, megfelelően ezen jogszabályok állított megsértését a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének. Az indítvány tehát „[a] törvénysértést alaptörvény-sértéssel azonosítja, ezzel azonban nem tesz eleget az Abtv.-ben előírt határozottság követelményének” {3138/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [15]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy ezen indítványi elemek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben nem teljesítik a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerinti követelményét.
- [14] 4.4. A kifejtettek alapján egyedül az indokolt bírói döntéshez való joggal összefüggő, a felek pozíciójának felcserélésével kapcsolatos indítványi elem felel meg a határozott kérelem valamennyi követelményének.
- [15] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [16] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggő gyakorlatára emlékeztet, amely szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért önmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [17] Az indokolási kötelezettség állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, hanem csupán azt értékelheti, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálta-e és ennek értékeléséről a döntésében számot adott-e. Az indokolt bírói döntéshez való jog azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügy vonatkozásában rámutat, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai döntés indokolása szerint a jogszabály által megkívánt nyilatkozat ítélettel történő pótlásának akkor van helye, ha az érdeksérelem másképpen nem hárítható el. Az indítványozó nyilatkozta szerint maga is elővásárlásra jogosult, ezért az állított érdeksérelem más úton, a szerződés relatív hatálytalanságának megállapítása és ennek a jogkövetkezményeinek a levonásával volt orvosolható. Az indítványozó azonban a szerződésnek a vele szembeni hatálytalanságának a megállapítását a Ptk. 6:223. §-a szerint nem kérte, ezért a jognyilatkozat bírói ítélettel történő pótlására nem volt jogszabályi lehetőség. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó alkotmányjogi panasa valójában nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésre vonatkozik, az eljáró bíróság jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja, a felülvizsgálati eljárásban hozott döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [19] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *f)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította. Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2021. október 5.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/662/2021.

